

3η ενότητα

ΦΙΛΟΙ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

- Ενεργητική και παθητική φωνή – Α΄ και Β΄ συζυγία
- Σύνθεση – Α΄ συνθετικό
- Επανάλεγχος της γραπτής έκφρασης

Α

Ενεργητική και παθητική φωνή – Α΄ και Β΄ συζυγία

Κείμενο 1 [...Γιατί ήμουν ξένος!]

«Δεν ξεχνώ ένα επεισόδιο από τα πρώτα χρόνια στη Σουηδία. Μόλις είχα συναντήσει την κοπέλα, της οποίας θα γινόμουν σύζυγος, όπως αποδείχτηκε, κι ένα όμορφο καλοκαιρινό βράδυ καθόμασταν σ' ένα μπαρ προσπαθώντας να προσανατολιστούμε ο ένας στα χωρικά ύδατα του άλλου. Εκείνη πήρε ένα ποτήρι άσπρο κρασί, εγώ μια μπίρα.

Τότε παρουσιάζεται ένας άντρας της ηλικίας μου, ανάμεσα είκοσι πέντε και τριάντα, στέκεται στο τραπέζι μας και με μεγάλη οικειότητα την πιάνει από τον ώμο, μετά δείχνει εμένα και τη ρωτάει:

"Αυτό εδώ πού το βρήκες;"

Εκείνη κοκκίνισε, προσπάθησε να ξεπεράσει την αμηχανία της μ' ένα γέλακι. Εγώ δεν είπα τίποτα. Τότε ζυγίζα πενήντα έξι κιλά κι εκείνος σίγουρα πάνω από ογδόντα. Απλώς ξεροκατάπια. Είναι κι αυτό μια πράξη αντίστασης.

Ύστερα από λίγο φύγαμε. Τη ρώτησα αν τον γνώριζε και η απάντηση με αιφνιδίασε. Όχι. Ιδέα δεν είχε ποιος ήταν.

Τι σημασία είχαν τέτοιες ή παρόμοιες σκηνές; Τι σήμαινε για κείνη να διαλέξει έναν άντρα, που όλοι, απολύτως όλοι, μπορούσαν ανά πάσα στιγμή να τον αμφισβητήσουν; Γονείς κι αδέρφια, φίλοι και φίλες, γνωστοί και άγνωστοι. Πόση δύναμη έχει ξεδέψει για να υπερασπιστεί την εκλογή της; Πόσες φορές αμφέβαλλε αν έκανε σωστά, αν άξιζε τον κόπο; Όχι γιατί ήμουν εγώ, αλλά γιατί ήμουν ξένος».

Θοδωρής Καλλιφατίδης, *Μια νέα πατρίδα έξω απ' το παράθυρό μου*, εκδ. Γαβρηλίδη, 2002

- 1 Εντοπίστε στο κείμενο ρήματα που έχουν μόνο ενεργητική ή μόνο παθητική φωνή.

.....
 .....

- 2 Ο αφηγητής, μιλώντας για τον εαυτό του και την αντιμετώπισή του από τους άλλους σε μια ξένη χώρα, χρησιμοποιεί κάποια ρήματα. Διακρίνετε όσα από αυτά είναι α΄ συζυγίας και μεταφέρετέ τα στο πρώτο ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ		ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	
ρήματα	ενεστώτας	ρήματα	ενεστώτας

- 3 Ποια ρήματα της β΄ συζυγίας υπάρχουν στο προηγούμενο κείμενο; • Σχηματίστε το α΄ και β΄ ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα και κατατάξτε τα στις δύο τάξεις.

Α΄ ΤΑΞΗ		Β΄ ΤΑΞΗ	
α΄ πρόσωπο	β΄ πρόσωπο	α΄ πρόσωπο	β΄ πρόσωπο

Κείμενο 2 [Ήταν ερωτευμένοι...]

Ο Πίτερ και η Μαρία συνήθιζαν να κάθονται στο βάθος του καφενείου, σ' ένα τραπεζάκι που ήδη αποκαλούσαν «το δικό μας».

Στον πλαϊνό τους τοίχο κρεμόταν ένας παμπάλαιος καθρέφτης με περίτεχνη κορνίζα και θολωμένα νερά. Έπιναν ήσυχοι το τσάι τους και χαμογελούσαν στο είδωλό τους. Ήταν ερωτευμένοι και τους περίσσευαν τα χαμόγελα.

Ο Πίτερ μιλούσε με νοσταλγία για την Ιρλανδία, τις πράσινες πεδιάδες της, τα παιδικά του χρόνια στο Κορκ, με το ήπιο κλίμα, τις φοινικίες, τις αζαλέες και τα μπαμπού –που κανείς δεν πίστευε ότι ευδοκιμούσαν στους λόφους–, το κοντινό κάστρο Μπλάρνεί με τη μαγική πέτρα, που όποιος τη φιλούσε αποκτούσε το χάρισμα της ευγλωττίας. Το ποτάμι, το ωραίο ποτάμι, ο Λι, περιέβαλλε την πόλη, και τα σπίτια στην προκουμαία του ήταν βαμμένα μ' έντονα χρώματα, κόκκινο, γαλάζιο και κίτρινο. Όλα ήταν ωραία στο Κορκ, της έλεγε.

Διάλεγε με προσοχή απλές λέξεις, για να μπορεί η Μαρία να τον παρακολουθεί. Εκείνη δυσκολευόταν να μιλήσει, αλλά καταλάβαινε σχεδόν τα πάντα. Και κυρίως αισθανόταν ότι είχε βρει –επιτέλους– έναν τρυφερό σύντροφο. Όταν της έπιανε το χέρι, η Μαρία ταραζόταν όμορφα και τον κοιτούσε με τα εκφραστικά της μάτια.

Τη φίλησε ένα απόγευμα, λίγο πριν αφήσουν την αραβική συνοικία, κι ενώ η φωνή του μουεζίνου απ' τον εξώστη του μιναρέ καλούσε τους πιστούς στην προσευχή του δειλινού.

Οι Άραβες νίβονταν με νερό πριν πέσουν στα γόνατα κι ο Πίτερ φιλούσε τη Μαρία στα χείλη. Ήταν ένα φευγαλέο φιλί, μάλλον δοκιμή φιλιού, για να δει πώς θ' αντιδρούσε η κοπέλα. Εκείνη δεν ήξερε τι ακριβώς έπρεπε να κάνει –είκοσι ενός ετών κι ήταν αφίλητη– αλλά δεν τράβηξε το κεφάλι της. Περίμενε. Τότε ο Πίτερ επανήλθε, πιο σίγουρος πια, και τη φίλησε όπως ονειρευόταν τόσο καιρό.

Όλα γύρω τους έγιναν αόρατα. Δεν κατάλαβαν ότι η προσευχή είχε τελειώσει και οι δουλειές ξανάρχισαν. Δεν πήραν είδηση ότι ένας μικροπωλητής γιαουρτιών με την τάβλα στο κεφάλι του τους έσπρωξε ενώ περνούσε βιαστικός από δίπλα τους. Δεν άκουγαν τις τραγουδιστές φωνές

ΦΙΛΟΙ ΓΙΑ ΠΑΝΤΑ

των γυναικών που φώναζαν τα παιδιά τους, τους σκύλους που γάβγιζαν και δύο γανωματήδες που μάλωναν στο πλαϊνό μαγαζάκι.

Συνήλθαν απότομα όταν κατάλαβαν ότι μια κουστωδιά από αλανάκια είχε μαζευτεί γύρω τους και τους έλεγε διάφορα πειρακτικά λόγια.

Έφυγαν βιαστικά μέσα απ' τα στενάκια της αραβικής συνοικίας. Σαν μαγεμένοι περπατούσαν.

Ευγενία Φακίνου, Έρωσ, θέρως, πόλεμος, εκδ. Καστανιώτη, 2003

- Έπιναν, περίσσευαν, αποκτούσε, περιέβαλλε, αντιδρούσε, τράβηξε, συνήλθαν, είχε μαζευτεί: Εντοπίστε τα ρήματα στο κείμενο, εντάξτε τα στην κατάλληλη στήλη του πίνακα και μεταφέρετέ τα στους άλλους δύο παρελθοντικούς χρόνους.

Παρατατικός	Αόριστος	Υπερσυντέλικος

Κείμενο 3 [«Κοίτα να είσαι ευτυχισμένος»]

Και, όταν πότισε για τελευταία φορά το λουλούδι και πήγαινε να το σκεπάσει με τη γυάλα του, κατάλαβε πως του ερχότανε να κλάψει.

«Γεια σου», είπε στο λουλούδι.

Εκείνο όμως δεν του απάντησε.

«Γεια σου» ξανάπε.

Το λουλούδι έβηξε. Όχι όμως επειδή είχε συνάχι.

«Φέρθηκα ανόητα» είπε στο τέλος. «Σου ζητώ συγγνώμη. Κοίτα να είσαι ευτυχισμένος».

Του έκανε εντύπωση πώς δεν παραπονιόταν. Στεκόταν εκεί, σαστισμένος, με τη γυάλα στον αέρα. Δεν καταλάβαινε αυτή την ηρεμία και τη γλύκα του.

«Μα ασφαλώς σ' αγαπώ» του είπε το λουλούδι. «Δεν το κατάλαβες ποτέ και είναι δικό μου το σφάλμα. Δεν έχει σημασία όμως. Αλλά κι εσύ φέρθηκες το ίδιο ανόητα. Κοίτα να είσαι ευτυχισμένος... Άσε τη γυάλα. Δεν τη θέλω πια».

«Μα ο αέρας...»

«Ε, δεν είμαι και τόσο κρυωμένο... Το δροσερό αεράκι της νύχτας θα μου κάνει καλό. Λουλούδι είμαι».

B

Σύνθεση - Α' συνθετικό

- 1 Κατατάξε τις λέξεις των προηγούμενων κειμένων ανάλογα με το α' συνθετικό τους: *καλοκαιρινό, ξεροκατάπια, αυτοεκτίμηση, απόγευμα, προσευχή, χαμογελούσαν, ξανάρχισαν, μικροπωλητής, καθυστερείς.*

Α' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

επίθετο: .....

αντωνυμία: .....

επίρρημα: .....

πρόθεση: .....

- 2 Σχηματίστε σύνθετες λέξεις με β' συνθετικό -φίλος και -φιλία, π.χ. *ειρηνόφιλος, ζωοφιλία.*

-φίλος	-φιλία

Κείμενο 4 Εγώ και οι κολλητοί μου...

Η σημασία της φιλίας για τους νέους Έλληνες εκφράζεται απόλυτα μέσα από αυτή τη μεταφορική φράση για να δείξεις το φίλο σου: «ο κολλητός / η κολλητή μου». Στην Ελλάδα υπάρχει μια παράδοση στο θέμα της φιλίας, η οποία ανιχνεύεται μέχρι και την αρχαιότητα με μερικά ζευγάρια φίλων οι οποίοι πέρασαν στην αθανασία του μύθου ή της ιστορίας. Οι δε Σπαρτιάτες πολεμούσαν πάντοτε ανά ζεύγη και ο καθένας ήταν δεμένος με το φίλο και συμπολεμιστή του πραγματικά στη ζωή και το θάνατο. Σήμερα, η αίσθηση της εγγύτητας που νιώθεις για κάποιον άλλο εκφράζεται με αυτή τη μεταφορική φράση, η οποία εκτός των άλλων εννοεί ότι υπάρχουν πλήθος πραγμάτων που συντελούν στη «χημεία» μεταξύ εσένα και των φίλων σου. Στις μικρότερες ηλικίες το σχολείο και στις λίγο μεγαλύτερες το Πανεπιστήμιο φαίνεται ότι είναι οι κατεξοχήν χώροι στους οποίους οικοδομούνται οι φιλίες, ενώ αργότερα οι χώροι εργασίας. Στην Ελλάδα δεν υπάρχει ισχυρή παράδοση άλλου τύπου κλειστών ομάδων (όπως είναι τα clubs κοινών εν-

διαφερόντων, οι σύλλογοι δραστηριοτήτων κτλ.) ώστε να προκύπτουν φιλίες μέσα από παρόμοιες συγκεντρώσεις. Αντιθέτως, στα μεγάλα αστικά κέντρα, παρά την υπερσυσώρευση πληθυσμού πολλές φορές και την αίσθηση αποξένωσης που υπάρχει, η γειτονιά υπάρχει και λειτουργεί ακόμη ως χώρος αλλά και ως κριτήριο επιλογής φίλων. Αυτό όμως που οι Έλληνες νέοι εκτιμούν περισσότερο στη φιλία είναι αυτή η αίσθηση του να μοιράζεσαι κοινούς κώδικες επικοινωνίας με κάποιον άλλο και να πιστεύεις –άσχετα με το αν ισχύει πραγματικά ή όχι– ότι ο φίλος ή οι φίλοι σου θα σε ακολουθούν και θα σε στηρίζουν σε όλη σου τη ζωή.

http://www.mfa.gr/greek/greece/windows/young_people/friends.html

1 Συμπληρώστε την παρακάτω ακροστιχίδα με σύνθετες λέξεις. Τα αρχικά γράμματα των λέξεων θα σχηματίσουν μία σύνθετη λέξη που υπάρχει στο κείμενο 4, και η οποία σημαίνει «υπερβολικά μεγάλη συγκέντρωση».

- ..... : το ύψος (απόσταση) ενός σημείου της γης πάνω από την επιφάνεια της θάλασσας
- ..... : χαρτί για πέταμα
- ..... : αυτός που διαρκεί έξι ώρες
- ..... : η σπονδυλική στήλη
- ..... : στολίζω με σημαίες
- ..... : αυτός που ζει μέσα στο νερό
- ..... : αυτός που γράφει στίχους για τραγούδια
- ..... : ο φύλακας της σωματικής ακεραιότητας ενός ατόμου
- ..... : το τριγωνικό πλατύ κόκαλο στο πίσω μέρος των ώμων, η σπάλα
- ..... : μηχανή για ράψιμο
- ..... : αυτός που χωνεύεται εύκολα
- ..... : έμπορος υφασμάτων
- ..... : το Σάββατο και η Κυριακή μαζί
- ..... : μορφή ρύπανσης του περιβάλλοντος από δυνατούς θορύβους

2 Κατατάξτε τις λέξεις που ακολουθούν ανάλογα με το α΄ συνθετικό τους:
αλλόγλωσσος, πρόσφυγας, ξενόφερτος, μονοπάτι, αποξένωση, προσφιλής, διπρόσωπος, φιλέλληνας, τετραπέρατος, καλοδέχομαι, καταδεκτικός, ξανασιμίγω, εξώφυλλο, νυχτοφύλακας, σαπιοκάραβο, καθοδήγηση, τρίτομος, μακροβούτι, ξενομανία, πανωσέντονο, χειροκροτώ, γεωλόγος.

ουσιαστικό	επίθετο	πρόθεση	επίρρημα	αριθμητικό	αντωνυμία

Επανελέγχος της γραπτής έκφρασης

Κείμενο 5 [Αυτή η κατασκήνωση είναι κάτι το φανταστικό]

Αγαπητέ μου Άρη,

Ετοιμάσου να μαζέψεις χρήματα από τώρα, γιατί του χρόνου θα σε κουβαλήσω μαζί μου στην κατασκήνωση. Αυτή η κατασκήνωση, φίλε μου, είναι κάτι το φανταστικό που δεν ξέρω πως να σου την περιγράψω.

Ένα πράγμα που θα σε γοητεύσει σίγουρα είναι η τροφή – κρέας τρεις φορές την εβδομάδα, σπιτίσια κουλούρια και κέικ και πίτες και προγεύματα με χυμό φρούτων, ψωμί από σίκαλη, αυγά, χοιρινό, τηγανιτές πατάτες και γάλα όσο τραβάει η ψυχή σου.

Μια φορά τη βδομάδα τα παιδιά σε κάθε καμπίνια οργανώνουν μια νυχτερινή πορεία ή μια έξοδο με κανό. Ο αρχηγός μας, ένας έμπειρος κατασκηνωτής, είναι θαυμάσιος μάγειρας, ψαράς και παραμυθάς.

Όταν συναντηθούμε, θύμισέ μου να σου πω για την ώρα που ο αρχηγός της κατασκήνωσης αναποδογύριζε τα κανό, για το σκιουράκι που μπήκε στη σκηνή μας και για τις προσπάθειές μου στο μαγείρεμα. Εντωμεταξύ εσύ μάζευε χρήματα και γράψε μου τα νέα.

Ο φίλος σου Μάριος

(γνωστός στους φίλους του ως «Καπετάνιος»)

Νίκος Γρηγοριάδης, *Η παράγραφος*, εκδ. Κώδικας, 1979 (διασκευή)

- 1 Υποθέστε ότι γράψατε από την κατασκήνωση που περνάτε τις διακοπές σας το παραπάνω γράμμα σ' ένα φίλο σας (κείμεν. 5). Πριν το στείλετε, προσπαθήστε να βελτιώσετε:
  - α. τα ορθογραφικά λάθη,
  - β. τις υπογραμμισμένες λέξεις ή φράσεις, ώστε η έκφρασή σας να γίνει πιο σαφής και ακριβής.
- 2 Επιλέξτε ένα από τα κείμενα που γράψατε στην προηγούμενη θεματική ενότητα και προσπαθήστε να το βελτιώσετε βασισμένοι αυτή τη φορά τόσο στις παρατηρήσεις ενός συμμαθητή σας όσο και στις διορθώσεις του καθηγητή.

